

ආර්ථික විද්‍යාව
අධ්‍යයන පොදු සහතික පත්‍ර උසස් පෙළ විභාගය
සඳහා විෂයානුබද්ධ පුනරීක්ෂණ සංවිනය
02. ඉල්ලුම, සැපයුම, නම්‍යතාව හා වෙළෙඳපොළ සමතුලිතය
ව්‍යුහගත ප්‍රශ්න

සියළුම ප්‍රශ්න සඳහා පිළිතුරු සපයන්න.

1. (i) භාණ්ඩයකට ඇති ඉල්ලුම හා සඵල ඉල්ලුම අතර වෙනස කුමක්ද?
 (ii) ඉල්ලුම වුවමනාවන්ගෙන් වෙනස් වන්නේ කෙසේද?
 (iii) පාරිභෝගික ඉල්ලුම හා වෙළෙඳපොළ ඉල්ලුම අතර වෙනස පැහැදිලි කරන්න.
 (iv) ඉල්ලුම් න්‍යාය හා ඉල්ලුම් නීතිය යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ කුමක්ද?
 (v) ඉල්ලුම් නීතියට පදනම් වන උපකල්පන කවරේද?

2. (i) ඉල්ලුම හා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය යනුවෙන් කුමක් අදහස්වේද?
 (ii) ඉල්ලුමේ වෙනස හා ඉල්ලුම් ප්‍රමාණයේ වෙනස යන්න පැහැදිලි කරන්න.
 (iii) කිසියම් භාණ්ඩයක් සඳහා පවත්නා වෙළෙඳපොළ ඉල්ලුම් සමීකරණය $Q_d=110-4P$ වන අතර, සැපයුම් සමීකරණය $Q_s=-50+6P$ වේ.
 (a) සමීකරණ යොදා ගෙන සමතුලිත මිල හා ප්‍රමාණය ගණනය කරන්න.
 (b) වෙළෙඳපොළ සමතුලිතයේදී පාරිභෝගික අතිරික්තය හා නිෂ්පාදන අතිරික්තය ගණනය කරන්න.
 (iv) වෙළෙඳපොළේ අලෙවි වන භාණ්ඩයක මිල රු.10දී ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය ඒකක 150 ද මිල රු.15 දක්වා ඉහල ගිය විට ඉල්ලුම් ප්‍රමාණය ඒකක 100 දක්වා අඩු විය. මිල රු.10 දී හා රු.15 දී නම්‍යතා වෙන වෙනම ගණනය කරන්න.

3. (i) වෙළෙඳපොළ සැපයුම් වක්‍රයක් ඇඳීමේදී නොවෙනස්ව පවතී යයි සලකනු ලබන සාධක කවරේද?
 (ii) ආර්ථික අතිරික්තය යනුවෙන් කුමක් අදහස් කරනු ලබයිද? එහි වැදගත්කම ඔබ දකින්නේ කෙසේද?
 (iii) වෙළෙඳපොළේ ඉල්ලුම් සැපයුම් ශ්‍රිතයන්ට අදාළ සමීකරණයන් පහත දැක්වේ.
 $Q_d=250-2P$
 $Q_s=3P$
 ඉහත ඉල්ලුම් සැපයුම් සමීකරණ යොදාගෙන
 (a) ඉල්ලුම් හා සැපයුම් වක්‍ර ප්‍රස්ථාරයක නිරූපණය කරන්න. එහි සමතුලිත මිල හා ප්‍රමාණය දක්වන්න.
 (b) සමතුලිතයේ දී ඉල්ලුම් හා සැපයුම් නම්‍යතාව ගණනය කරන්න.
 (c) සෑම මිලකදීම ඉල්ලුම් ඒකක 20 බැගින් වැඩි වූයේ නම් නව සමතුලිත මිල හා ප්‍රමාණය කවරේද?
 (d) ඉල්ලුම වැඩි වීමට පසු නිෂ්පාදන අතිරික්තය හා පාරිභෝගික අතිරික්තය ගණනය කරන්න.
 (iv) සැපයුම් වක්‍රය වමේ සිට දකුණට ඉහලට බැවුම් වීමට බලපාන සාධක කවරේද? පැහැදිලි කරන්න.

4. පහත දැක්වෙන්නේ කිසියම් භාණ්ඩයක් සම්බන්ධයෙන් ඉල්ලුම් සැපයුම් සමීකරණයන්ය.

$$Q_d = 300 - 2p$$

$$Q_s = 2p$$

- (i) මෙම ඉල්ලුම් සැපයුම්වලට අදාළ වෙළෙඳපොළ සමතුලිතයේ දී ඉල්ලුම් නමානාව හා සැපයුම් නමානාව ගණනය කරන්න.

- (ii) සමතුලිතයේ දී පාරිභෝගික පැහැදීම හා පාරිභෝගික අතිරික්තය ගණනය කරන්න.

- (iii) පහත දැක්වෙන X හා Y භාණ්ඩ සම්බන්ධ නමානා අගයන් අනුව භාණ්ඩ වර්ග සඳහන් කරන්න.

$$X \text{ භාණ්ඩය ආදායම් ඉල්ලුම් නමානාව} + 0.2$$

$$Y \text{ භාණ්ඩයේ හරස් ඉල්ලුම් නමානාව} - 0.2$$

- (iv) කිසියම් භාණ්ඩයක නිෂ්පාදකයින්ට එම භාණ්ඩය නිෂ්පාදනයේ නිරත ශ්‍රමිකයන්ගේ වැටුප් වැඩිකිරීමට සිදුවිය. මෙම තත්ත්වය මත වෙළෙඳපොළේ ඇතිවන තත්ත්වය ඉල්ලුම් සැපයුම් වක්‍ර යොදා ගෙන පැහැදිලි කරන්න.

- (v) කිසියම් වෙළෙඳපොළක් හා සම්බන්ධ සමීකරණ මෙසේය.

$$Q_d = 100 - 3P \text{ (ඉල්ලුම් සමීකරණය)}$$

$$EQ_d = 150 - 5p \text{ (අධි ඉල්ලුම් සමීකරණය)}$$

මෙම සමීකරණය යොදා ගනිමින් සැපයුම් සමීකරණය හා සමතුලිතයේ දී සැපයුම් නමානාව ගණනය කරන්න.

- 5.

- (i) ඉල්ලුම් වක්‍රයක් වමේ සිට දකුණට පහළට බැවුම් වේ. එලෙස බැවුම් වන ඉල්ලුම් වක්‍රයක ශුන්‍යයේ සිට අනන්තය දක්වා නමානා අවස්ථා 05ම දැකිය හැකිය. එහෙත් ඇතැම් අවස්ථාවල නමානාව වෙනස් නොවන අවස්ථා ද පවතී. එවැනි ඉල්ලුම් නමානා දැකිය හැකි ඉල්ලුම් වක්‍ර කවරේද?

- (ii) භාණ්ඩයක මිල හා සැපයුම් ප්‍රමාණය අතර අනුලෝම සම්බන්ධතාවයක් පවතී. වෙළෙඳපොළේ භාණ්ඩයක මිල ඉහළ යාමකින් තොරව සැපයුම ඉහළ යා හැකිය. පැහැදිලි කරන්න.

- (iii) වෙළෙඳපොළ සමතුලිතය යනු කුමක්ද? එහි කොන්දේසි කවරේද?

- (iv) භාණ්ඩ හා සේවා වෙළෙඳපොළ හා සාධක සේවා වෙළෙඳපොළ අතර වෙනස කවරේද?

- (v) වෙළෙඳපොළ මිල යාන්ත්‍රණය අක්‍රිය වන විට භාණ්ඩ බෙදා හැරීම සඳහා ක්‍රියාත්මක වන මිල නොවන මාධ්‍ය කවරේද?